

[Vilhelm Rasmussen.]

Jeg skal dernæst gøre nogle Bemærkninger angaaende et Par andre Spørgsmaal. Der er et Par ærede Talere, som har bemærket, at der er for mange Fag i Folkeskolen. Ja, men det kan da ikke være ude paa Landet, hvor man har Hverandendagsskole, hvor der er et gennemsnitligt Timetal paa 18 Timer om Ugen. Der kan man ikke have for mange Fag. Og naar man i Forhold dertil har adskillige Fag i Købstadskolerne, saa viser det sig, at det sker uden den alleringeste Skade for Børnenes Evne til at læse, skrive og regne. Som jeg før sagde, viser moderne Undersøgelser, at denne Evne er i det mindste lige saa vel udviklet i Byskolen som ude paa Landet. Hvad Fagene angaar, har jo det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch peget paa det afgørende i denne Sag. Han kaldte det den humanistiske Bestræbelse. Jeg vil foretrække i Stedet for at anvende et fremmed Udtryk til Betegnelse af min Tankegang at sige, at det, der nu er Bestræbelsen, er at opdrage de aandelige Arbejdsmidler: Iagttagelsesevnen, Tænkeevnen, Fantasi og Skønhedssansen, alt det, der tilsammen gør et Menneske saa fremragende, som det ifølge sine Anlæg er i Stand til at blive.

Der er saa mange, der har talt imod de foreslaaede Optagelsesbetingelser. I den Henseende skal jeg nøjes med at citere en Udtalelse af daværende Seminarieforsstander Stig Bredstrup, da han som sagkyndig var kaldt til den store Skolekommission. Han sagde bl. a.:

„Seminarieerne maa forlange gode og ordentlige Kundskaber ved Optagelsen.“ Det er ogsaa en given Ting, at det, at man har et vist Maal af Forudsætninger af forskellig Art, Kundskaber og Modenhed, er Betingelse for, at man kan give en Klasse, som tæller op imod 30 Elever, en frugtbar og nogenlunde ensartet Undervisning.

Det har interesseret mig i høj Grad at høre under denne Forhandling, at nogle af de mest kraftige Modstandere af Eksaminer netop stiller Krav om flere Eksaminer. Det er jo ejendommeligt, at de, der ellers er Modstandere af Eksaminer i Kraft af deres grundtvigske Syn, vil have, at Realister og Studenter skal tage endnu en Eksamen for overhovedet at komme ind paa Lærerskolen.

Endelig vil jeg gøre en Bemærkning til det ærede Medlem Hr. Axel Dam, som fremhævede Forældrenes Ret over Børnene. Saa vidt jeg har forstaaet Retsstaten — den er noget vanskelig at forstaa —, maa man dog gaa ud fra, at Retsstaten ogsaa

er et Samfund. Men hvis denne Opfattelse er rigtig, kan det ærede Medlem dog ikke benægte, at hvis man vil indrømme, at Forældrene har en Ret, maa ogsaa Samfundet have en Ret. Een Ting kan man dog i hvert Fald aldeles ikke komme bort fra, og det er, at Børnene ogsaa har en Ret, for de er Mennesker. Derfor er det klart nok, at man ikke i denne Sag kan argumentere væsentligt og endnu mindre alene ud fra Forældrenes formentlige Ret. Nej, det, det drejer sig om i Opdragelsen, er netop at løse det vanskelige Problem: Hvorledes bør den være, naar Børnene, deres Forældre og Samfundet hver især skal have deres naturlige Rettigheder imødekommet? I den Henseende er det netop, at hele den moderne Retning indenfor Opdragelsen har sin store Fortjeneste, saa vidt jeg kan se, fordi man med større Styrke, end det hidtil er sket, har peget paa Børnenes Ret, saaledes som den uvilkaarligt træder frem, naar man giver dem Lov til at lægge deres Ejendommeligheder for Dagen.

Ærede Medlemmer bør, naar de drøfter dette Spørgsmaal, ikke glemme de Forudsætninger, der foreligger i den store Skolekommission. Det kan jo være uheldigt, at et enkelt Forslag pilles ud, efter at man i en Kommission har haft hele det store Problem til samlet Overvejelse. Derfor regner jeg med, at alle i den store Skolekommission med Hensyn til alle Forslag, der vedrører den egentlige Opdragelse: Forskolen, den senere Folkeskole, Mellem-skolen og Realskolen, alle uden Undtagelse var med til i disse Forslag at indstøtte den Bestemmelse, at Børnene skulde opdrages ved Hjælp af mest mulig Selvvirksomhed. Det er klart nok, at vi maa se hen til en Ordning af Lovgivningens Vej, ved hvilken der ved denne Bestræbelse pustes nyt Liv i vor Lovgivning med Hensyn til den egentlige Folkeskole, Mellem-skole og Realskole. Naar det derfor hedder i dette Forslag, i den første Paragraf, at Lærerskolen skal virke saaledes, at den hele Tiden er præget af de Krav, der stilles, saa er det underforstaaet, at Lærerne skal blive i Stand til i Folkeskolen at virke paa en saadan Maade, at de kan lade Børnene øve størst mulig Selvvirksomhed. Det bringer mig til den Konklusion, som forekommer mig at være særlig betydningsfuld i denne Sag, at Lærerstanden har Ret, naar den selv peger paa, at den Uddannelse, den faar i det nuværende Seminarium, der er 3-aarigt, med de Krav, der stilles for Indgangen i det nuværende Seminarium, denne Uddannelse er ikke blot ufyldstgørende efter